



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

10 De contractibus, qui dolo fiunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

de Tabulis. lib. 10. Et communem esse sententiam testatur Couar. cap. citato. m. 2.

Quintò, Mensis mentio necessaria est, vt certò sciatur dies, in quo est instrumentum confectum, nisi vbi certa dies foret absque expressa mensis mentione, cuiusmodi est dies Natalis Domini, vel dies Assumptæ in cælo Virginis, vel dies natalis S. Iohannis Baptistæ. Felinus, & Decius in c. 1. De fide instrumenti.

Sextò, debet exprimi locus, in quo contractus est initus, vel actus ille, qui in instrumento continetur, Glossa in l. Generali. C. De tabulis, libr. 10. & Textus in l. Optimum. C. De contrahen. emptio. & communis est opinio, vt testantur Panormitanus, Felinus, & Decius in c. 1. De fide instrumenti.

In dubium autem vocatur, An valeat instrumentum in quo duo solemnia desiderantur, videlicet tempus, & locus? Barbatus apud Couarruam loco superius allegato, dicit valere instrumentum: Alexander, & Felinus dubitant, valeat necne. Rota in antiquis, decis. 440. Decius, Romanus, & alij, quos refert, & probat Couarruam, consentiunt irritum esse instrumentum iis solemnitatibus destitutum, nec valere consuetudinem contrariam.

Septimò, In publico instrumento debent apponi testes, qui sint præsentibus actui, de quo instrumentum conficitur, l. Contractus. C. de fide instrumenti. Et cap. Quoniam. De probationibus. Quæres, An sit necessaria subscriptio testium? Accursius in l. Generali. C. De tabulis, libr. 10. affirmat eam esse necessariam. Panormitanus, Felinus, & Decius, & alij in cap. 1. De fide instrumenti. Et in cap. Post cessionem, de probatione. docent iure communi factis esse, si testium nomina inferbantur. Alicubi tamen, vel legibus Principum, vel statutis Rerumpublicarum requiritur subscriptio testium in publicis instrumentis de contractibus.

Octauò, requiritur, vt minimum, duorum testium numerus. Glossa communiter approbata in cap. 1. De fide instrumenti. Sed an sufficiant duo testes, an verò plures exigantur? certè meo iudicio pro varietate locorum, consuetudinum, contractuum, vel quasi contractuum, vel vltimarum voluntatum plures, quam duo, aut non plures exiguntur.

Nonò, Necessaria est ipsius tabellionis subscriptio, vt constat ex Authent. De instrumento. cautio. Et fide.

Decimò, Necessarium est signum, quo ipse tabellio vti conficitur, vt patet ex l. vltim. C. De assessor. & Glossa in Authent. dudum allata de instrumento. cautio. Et fide. Sed est instrumenta. Felinus, Cardinalis, & Decius in cap. 1. De fide instrumenti. vbi tamen prædicti Auctores dicant hoc non iure scripto, sed recepta consuetudine requiri: nihilominus tamen si omittatur, eo ipso instrumentum vitium testatur.

Præter hæc, quæ in omni instrumento publico inferri, vel apponi debent, sunt & alia solemnia, quæ specialiter requiruntur in certis quibusdam contractibus, vel quasi contractibus, vel negotiis gestis, vel commerciis, vel in vltimis voluntatibus; in quibus spectandum est, an solum requirantur ad probationem contractus, vel negotij, an etiam ad substantiam. Nam si primum, tunc etiam si eiusmodi solemnia defuerint, contractus erit nihilominus ratas, & firmus, quamuis in iudicio, pro tali minime habeatur. Si verò secundum, tunc contractus etiam secundum substantiam nullius momenti erit.

De Contractibus, qui dolo fiunt.

CAPVT X.

P R I M O quæritur, quot modis in contractibus, vel quasi contractibus, & commerciis dolo, & fraus committatur? Respondeo tribus. Primò, aliquando dolo in contractu, vel quasi contractu committitur; quia vnus contrahentium dolo alterum mouit ad contrahendum; vt si Titus dolose Caium inducat ad vendendum, vel emendum; quod non erat alicui venditurus empturusve. Altero modo, dolum aliquando quis in contractu admittit, quando est causa, vt non legitime fiat, quamuis non sit causa simpliciter contractus: veluti, si dolo suasisi Titio, alicui rem vendituro, empturòve, vt ille plus, aut minoris æquo rem venderet, aut emeret. Tertio modo, aliquando dolo in contractu, vel quasi contractu re ipsa contingit, quamuis, sine scientia, & voluntate contrahentium; quemadmodum cum res plus, aut minoris iusto pretio venditur, vel emitur, ignorantibus iustum pretium rei, emptore, & venditore: vel si bonâ fide vendidit rem alienam, vel vnam rem pro alia.

Secundò quæritur, An dolo contractum, vel quasi contractum reddat irritum, V. g. venditionem, vel locacionem? Respondeo, ex communi sententia, si contractus sit bonæ fidei, non valere, quando contrahentes ipsi contractui dolum faciendò causam dederint. Glo. & Panor. in cap. Cum dilecti, de emptione, & venditione. & Glossa in l. 2. C. de rescinden. vendit. & Bart. in l. Eleganter. ff. De dolo. In contractibus verò stricti iuris, valet quidem contractus, sed contra eum, qui dolum fecit, agi potest, ope, & beneficio exceptionis. l. Si quis cum aliter. ff. De verb. oblig. Et l. Cum postea. C. De pactis. Si verò neuter contrahentium dolum in contractu fecit, sed alius quispiam, tunc valet contractus, etiam si sit ex numero eorum, qui sunt bonæ fidei; sed agitur actione de dolo aduersus eum, qui dolose egit, l. Et eleganter. §. 1. ff. De dolo. Et l. 2. Et §. ff. De proxeneticis. Is etiam, cuius gratia alius dolum fecit, damnum resarcire compellitur, si is qui dolum fecit, soluendo non fuerit.

De contractu, vel quasi contractu, in quo res traditur pretio æstimata.

CAPVT XI.

A L I Q U A N D O contingit, vt in contractibus, siue commerciis vnus det rem alteri pretio æstimatam, quamuis natura contractus non postulet, vt res, quæ traditur, pretio æstimetur: vt puta, conductor, vel is qui commodatam rem accipit, vt conductionis, vel commodati non accipit rem pretio æstimatam. At nonnunquam cum res, vel locatur, vel commodatur, pretio æstimata datur, ita vt is, qui conductum, vel commodatum accipit, suo periculo suscipiat.

Hoc posito quæritur etiam, An tunc is, qui accipit rem pretio æstimatam, eo ipso suscipiat vt emptam, quamuis talis contractus non sit emptio, neque venditio? Grana exempli, Titus commodauit equum Cato, vel locauit plaustrum, vel aliquod aliud instrumentum pretio æstimatum: Quæritur, An Catus suscipiat equum, vel plaustrum, vt emptum, ita vt pretium restituere debeat ei, qui locauit, vel commodauit, si forte casu res commodata, vel locata perierit? Quod perinde est, ac si quæreretur, An in contractu, vel quasi contractu, æstimatio rei, quæ traditur, eo ipso faciat, vt res vendita censatur? Hanc quæstionem tractat Siluester, in verbo Casus fortuitus.